

5. Турченко Г.Ф. «ІСТОРИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА І КРАЄЗНАВСТВО В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ (ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТ)» / Турченко Г.Ф. // Краєзнавство. - 2006. - 1. - С. 50-57.

УДК 94 (447)

Валерія МОШЕНСЬКА, здобувачка 4 курсу спеціальності 032 Історія та археологія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Бойков О., к.іст.н., доцент

РОЛЬ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У СТАНОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ХХ СТ.

***Анотація.** У даній статті проаналізовано важливе значення музичного мистецтва у процесі формування культурної ідентичності України ХХ століття.*

***Ключові слова:** музична культура, українська музика, стилізація, концерт, композитори.*

Актуальність проведення дослідження полягає у вивченні потенціалу творчості у музичній сфері на території України. Аналіз українського музичного фольклору, що характеризується різноманітністю та багатством, визначається як головний напрямок цього дослідження. Надзвичайно значна кількість документованих українських народних пісень послужить основою для подальшого розгляду та аналізу цього ключового елемента української музичної культури.

У кінці ХІХ - на початку ХХ століття в Україні політичні події та соціальні зміни мали важливий вплив на розвиток культурної сфери, включаючи музичне мистецтво. Принципи особистісної свободи та розширення прав стали визначальними [1, с 98].

У першій половині ХХ століття відбувалося багато важливих історичних подій, таких як революції, конфлікти, голод та соціальні

розколи, що поставляли перед митцями численні виклики. Суворі умови життя, такі як епідемії та політичні переслідування, часто прискорювали смерть видатних представників культурної сфери.

У той період виникали й розвивалися нові стилі та напрями в мистецтві, відбувалася трансформація естетичних поглядів, а також постійно вдосконалювалися засоби музичного виразу. Було багато різноманітних музичних жанрів, таких як вокальна музика, хорові композиції, вокально-симфонічні твори, симфонії, а також музично-драматичні форми, такі як опери, балети та оперети. Крім того, слід згадати існування камерної музики як вокальної, так і інструментальної [1, с 111].

Пісні, які з'явилися під час періоду революційних подій, є значущим елементом історії боротьби українського народу за незалежність. Ці композиції включають «У полі червона калина» С. Чарнецького, «Побачив село, просторе село під горою», «Бо війна є війною», «Розповів мені курка на сповіді...» Л. Лепкого, «Вітер смерті» Ю. Шкрумеляка, «Скоро стрілець впаде», «Козак пішов на війну» М. Гайворонського, «Сумують галичанки» Р. Купчинського та інші. Авторами цих пісень були такі відомі особистості, як М. Голубець, В. Бобинський, Л. Луців, М. Угрин-Безгрішний, а також брати Богдан і Левко Лепкі.

У 1920-х роках відбулися відважні експерименти, які охопили як музичну сферу, так і загальну культуру. Нові художні напрями, такі як конструктивізм, футуризм, кубофутуризм, витісняли попередні стилі, такі як імпресіонізм, символізм і неоромантизм. Тим часом, офіційне мистецтво, зокрема соціалістичний реалізм, та культурні стандарти почали укріплюватися [3, с 64].

Під час аналізу розвитку музичної культури в Україні у 1930-х роках, варто відзначити активну роботу Спілки композиторів України, яка об'єднувала широке коло учасників, включаючи виконавців, композиторів, музикознавців, працівників видавничої справи та бібліотекарів. Філії

Спілки були активні в різних містах України, таких як Вінниця, Дніпропетровськ, Донецьк, Ужгород, Львів, Одеса, Суми, Харків і багато інших

У початку третього десятиліття ХХ століття відбуваються нові тенденції в області музичної освіти, спрямовані на підвищення професіоналізму. У 1934 році реорганізація Київського музично-драматичного інституту імені М. Лисенка на дві окремі вищі навчальні установи – консерваторію та театральний інститут, була здійснена за рішенням Наркомпросу УСРР.

Протягом цього часу була створена та активно діяла ансамбльна група, яка була названа на честь Т. Шевченка, в Харкові. Також у місті діяла капела кобзарів під керівництвом В. Осадька, що називалася «Рух».

У 1961 році керівництво КПРС під М. Хрущовим розпочало послідовну процедуру десталінізації в СРСР, що мала великий вплив на різні сфери суспільства, такі як наука, освіта, культура та мистецтво [2, с. 222].

Впродовж періоду з 1963 по 1972 рік П. Шелест займав посаду першого секретаря ЦК КПУ. Він постійно захищав інтереси України в Москві. Цей політик, зі славетним минулим, активно виступав за повне втілення економічних, мовних і культурних прав українців.

У шістдесяті роки відбувається поширений рух, що спрямований на розширення демократичних принципів у країні та захист громадянських прав, який подальше отримав назву дисидентства. У цей період у всіх основних культурних центрах України виникали групи та колективи однодумців, чия мета полягала у підтримці розвитку української культури, запобіганні русифікації та загальному зміцненні демократичних процесів у країні.

Протягом того періоду, коли П. Шелест керував партійною організацією в Україні, відбулося чимало позитивних змін у музично-культурному житті: значно покращився рівень професійної

музичної освіти, засновано видавництво «Музична Україна», яке акцентувало увагу на виданні музичних творів та музикознавчих праць українських авторів; було побудовано багато концертних залів, включаючи сучасний палац культури і мистецтв «Україна».

Величезну роль у розвитку української естрадної музики зіграла творчість Володимира Івасюка. Його музика та композиції залишаються актуальними й популярними і в сучасності. Незважаючи на своє коротке життя, лише 30 років, він успішно створив 107 пісень та 53 інструментальні композиції. Крім того, він також працював над музичним супроводом до театральних вистав. «Я – твоє крило», «Балада про мальви», «Червона рута» залишаються дуже популярними. А композиція «Водограй» була визнана піснею року на всесоюзному конкурсі 1972 року. У 1977 році пісня Івасюка «У долі своя весна» у виконанні Софії Ротару перемогла на щорічному пісенному фестивалі в польському Сопоті [12].

Починаючи з 1987 року, партійний тиск почав послаблюватись. В кінці ХХ століття було проведено значну кількість наукових досліджень, присвячених музичному мистецтву, які в контексті культурології розглядалися як частина прикладної області, згідно з поглядами відомого вченого і дослідника інновацій М. Епштейна. Культуроніка розглядалася як гуманітарна технологія, спрямована на підтримку творчого процесу в сфері культури, включаючи музичне мистецтво, а також як активний процес трансформації музики, визначений або спровокований теоретичними дослідженнями у цій галузі мистецтва.[7, с 188]

Незважаючи на труднощі в суспільно-політичній сфері, що постійно супроводжують і досі впливають на сучасну українську професійну музичну культуру, спостерігається позитивна трансформація у музичному мистецтві. По-перше, відбулася активізація міжнародних контактів з 1990-х років, викликана знищенням «залізної завіси». Учасники європейського авангарду, раніше визнані неприйнятними у радянські часи, тепер отримали можливість легально представляти свою творчість в

Україні. Другою важливою зміною стало виникнення фестивального руху в Україні. Так звані «композиторські пленуми» були замінені фестивалями сучасної академічної музики, такими як «Київ Музик Фест», «Прем'єри сезону», «Міжнародний форум музики молодих» у Києві, «Два дні і дві ночі нової музики» в Одесі, «Контрасти» у Львові.

Отже, можна зробити висновок що музичне мистецтво українського народу в ХХ столітті виявилось не лише способом вираження емоцій та почуттів, але й важливим фактором у формуванні та збереженні культурної, національної ідентичності. У період соціальних, політичних та культурних трансформацій, що характеризували майже все ХХ століття, українські музика, пісня стали виявом національного спротиву тоталітарній системі, дозволили зберегти національну свідомість.

Список використаних джерел:

1. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури. : підручник для студентів вищих навчальних закладів: Київ, 2011. 719 с.
2. Шульгіна В.Д. нариси з історії української музичної культури : монографія: Київ, 2006. 107 с.
3. Таранченко О. Г., Волосатих О. Ю. Модерний дискус української музики 1910 x1920 років: світоглядні, змістові, жанрові домінанти, творчі постаті: стаття: DOI<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-357-6-13>
4. Рудницький А. Українська музика: історико-критичний огляд : стаття: УДК 7.067(477) «19-20»
5. Немцова Л. О. Історія окремих напрямків музичного мистецтва в Україні в ХХ столітті : стаття: УДК 78.01: 378.14(477)
6. Семчишин М. Тисяча років української культури = One thousand years of Ukrainian culture : істор. огляд культ. процесу / Мирослав Семчишин; Наук. т-во ім. Шевченка. – Нью-Йорк; Париж;Торонто: [б. в.], 1985. – 550 с. : іл. – (Бібліотека українознавства ; том 52).
7. Крусь О. П. Історія української музики ХХ століття :

навчально-методичний посібник- Луцьк: Надстир'я, 1997. 82 с.

8. Серова О. Ю. Сучасне музичне мистецтво: курс лекцій для студентів освітнього рівня «Магістр» спеціальності 025 «Музичне мистецтво»: Київ : НАКККіМ, 2019. 72 с.

9. Левко В. І. Актуальні тенденції концертного життя України кінця ХХ-початку ХХІ століття : стаття: УДК 7.067(477) «19-20»

10. Берегова О. Інтегративні процеси в музичній культурі України ХХ–ХХІ століть : монографія К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. — 232 с. Бібліогр.: с. 223–230.

11. Каменська В. Ю. Українська фортепіанна музика 60–70-х рр. ХХ століття як важливий етап її історичного розвитку : стаття: УДК 78.01:378.14(477)

12. Володимир Івасюк – геній української пісні [Електрон. ресурс]- 04.03.2024.- Режим доступу: <http://surl.li/snzwg>

УДК 94

Микола МОШНЯГУЛ, здобувач 4 курсу спеціальності 032 Історія та археологія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Батенко Г., к.іст.н., доцентка

УНІФІКАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПОЛІТИЦІ ГЕТЬМАНЩИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХVІІ СТОЛІТТЯ

Анотація. Ця стаття присвячена питанню політичних подій руїни в період уніфікаційної політики гетьманів Петра Дорошенка та Івана Брюховецького. Проаналізована роль груп населення та представників політичної верхівки, а також зовнішня політика гетьманів у вказаний період. Викладені основні фактори та причини неуспіху.

Ключові слова: Україна в період руїни, внутрішня політика, Петро Дорошенко, Запоріжжя, Кримське ханство, Росія.